

Een ziekenhuisserie in Manila, Filipijnen

Ziekenhuisseries zijn populair op televisie. Ze spelen zich meestal af in een hightech, steriele en goed georganiseerde omgeving. Laten we eens kijken naar een 'aflevering' die zich afspeelt in een ziekenhuis in de Filipijnen. Op de spoedgevallen en kinderafdeling.

Het ziekenhuis

Het Tondo ziekenhuis, ook wel *Tondo Med* genoemd, is gelegen in het straatarme noorden van de Filipijnse hoofdstad Manila. Tondo is gekend als één van de armste en dichtstbe-

volkte districten van het land, veel mensen wonen hier in sloppenwijken. Het ziekenhuis krijgt dan ook vooral sloppenwijkbewoners over de vloer.

Als je door de gangen van *Tondo Med* loopt, trek je grote ogen. Overal veel volk. De kinderafdeling is overvol, veel baby's met hun moeder aan hun bed. Twee kleine kinderen liggen in eenzelfde bed. Met alle gevaren van dien voor besmetting. De lift doet het doorgaans niet. Patiënten worden noodgedwongen langs de trap vervoerd. Een beetje verder beademt een moeder haar baby met een handpomp. Er is geen geld voor een automatisch beademingstoestel...

De Filipino's noemen het *bantai*: iemand van de familie die meekomt naar het ziekenhuis om de patiënt te wassen, eten te halen en medicijnen te geven. Omdat er niet genoeg verpleegsters zijn. Dat familielid kan ondertussen evenmin werken, vele families steken zich hierdoor in de schulden. *Catastrophe payment* heet dat.

De patiënten

Ik maak een praatje met een jonge vrouw Nenet die haar pasgeboren **baby Tricia** borstvoeding geeft: "Mijn dochtertje hoest. We zijn

al 3 dagen hier en waarschijnlijk moeten we nog tot volgende week blijven. Ik heb 4 kinderen. Ik ben zelf werkloos en mijn man heeft geen vast werk. Soms werkt hij als dagloner in de bouw." Nenet lijkt uitgeput: "Het is lastig. Ik voelde me al *down* en nutteloos en dan wordt je kindje ziek. Ik heb ook schrik dat ik de ziekenhuiskosten niet kan betalen. Dit is een gratis afdeling, maar de medicijnen en sommige tests moet je wel betalen. Ik ga een beroep doen op de bijstand van het ziekenhuis. Wanneer ik hier was voor de bevalling was de rekening 800 pesos (13 euro). Ik moest toen maar de helft betalen."

'Sterke hartslag'

Iets verderop op de intensive care van de kinderafdeling vecht een te vroeggeboren baby voor haar leven. Het is **Manny's dochtertje**,

geboren op 7 maanden. "Mijn vrouw weende wanneer onze baby vorige nacht geboren is. Het hartje klopte niet meer. Maar de dokter gaf mijn kindje niet op. Hij stopte niet met pompen tot het hartje opnieuw begon te kloppen. Haar hartslag is sterk... Mijn dochter is een vechter," zegt Manny trots. De vrouw van het labo roept zijn naam en geeft hem een aanvraagformulier, een koelbox en het adres van de plaats waar hij notabene zelf het bloed moet gaan halen voor zijn dochters bloedtransfusie! De nacht voordien vertelde de dokter dat zijn baby heel dringend bloed nodig had, maar hij kon pas vandaag de nodige 700 pesos verzamelen. Manny heeft geen vaste job. Zijn familie leeft in het huis van zijn ouders, samen met de familie van zijn broer. Later in de hal vertelt Manny: "Nu al is de ziekenhuisrekening 18.000 pesos (293 euro). Ik weet niet hoe ik dit ooit kan betalen."

De verpleegsters

Juliet is hoofdverpleegster interne geneeskunde op de spoedgevallenafdeling. 30 jaar geleden begon Juliet te werken in het ziekenhuis van Tondo. Toen moesten het personeel en de patiënten van Tondo de stank en de vliegen trotseren van de nabijgelegen vuilnisbelt *Smokey Mountain*. Een ander probleem waren de voortdurende overstromingen van de buurt. Juliet legt uit: “Tijdens het regen-seizoen liep het ziekenhuis vaak onder water. Ik herinner me dat we shorts droegen op het werk omdat het water tot aan onze knieën kwam. Soms liften we mee met een vuilniswagen gewoon om op het werk te geraken. Nu is alles beter. *Smokey Mountain* is geen stort meer en is nu uitgegroeid tot een low-budget woningproject voor de grote groep van sloppenwijkbewoners hier in de buurt. Na de grote tyfoon ‘Ondoy’ die Manila trof in 2009, kreeg *Tondo Med* fondsen om de infrastructuur van het ziekenhuis te herstellen en toen is de vloer wat opgehoogd. Het helpt de patiënten en het personeel droog te houden, maar het lost de overstromingen van de straat aan de ingang van het ziekenhuis niet op.”

Er is heel wat veranderd in het ziekenhuis, sinds Juliet begon te werken. Naast betere werkomstandigheden, wordt het personeel beter betaald en krijgen ze allerlei voordelen. “Door de *Magna Carta of Public Health Workers*, krijgen we een risicopremie. We doen nog shifts van 16 uur, maar minder vaak dan vroeger. Momenteel vecht de vakbond *Alliance of Health Workers* (AHW) voor de verhoging van het gezondheidsbudget, voor loonsverhogingen van het verplegend personeel en voor

‘veiligheid en gezondheid’ op het werk. We willen graag gratis gezondheidszorg geven aan de armsten, nu is het ziekenhuis verplicht een kleine bijdrage te vragen voor geneesmiddelen en sommige diensten, anders zou *Tondo Med* het niet redden.

Ondanks alle problemen die ze de voorbije jaren tegengekomen is, blijft ze in Tondo. “Omdat ik hou van wat ik doe. Het is hard, maar ik heb geen spijt. Ik kreeg aanbiedingen vanuit het buitenland, maar het is me niet waard om mijn familie op het spel te zetten. Ik was bang dat mijn zonen op het slechte pad zouden raken als ik niet in de buurt ben. Ik ben tevreden met wat we hebben. We eten goed, we lijden geen honger, dat is voldoende voor mij.” Juliet sluit af: “Soms voel ik me wel eens jaloers op collega’s die in het buitenland hebben gewerkt, met hun huizen en hun grote auto’s, maar dan besef ik dat wanneer geluk aan je zijde is, het er niet toe doet, waar je bent...”

De vakbond

Binnengeraken in een ziekenhuis, praatjes maken met patiënten, beelden schieten tot in het operatiekwartier, het is niet vanzelfsprekend. **Emma Manuel**, tot voor kort voorzitter van de vakbond van gezondheidswerkers de *Alliance of Health Workers* (AHW), heeft ons binnen geloodst. Zij werkt al meer dan 35 jaar op de radiologie-afdeling. Vol vuur vertelt ze over de belangrijkste uitdagingen van haar organisatie.

Gevaarlijk werk

Emma: “De overheid investeert veel te weinig in gezondheidszorg, het budget is vorig jaar nog eens met 3,5% gedaald. Privatisering is een voortdurende dreiging. We zitten met een chronisch tekort aan geneesmiddelen, technische uitrusting en personeel. De ziekenhuizen moeten ook steeds meer zelf voor hun inkomsten zorgen. Daardoor worden steeds meer kosten doorgerekend aan de patiënten. Voor elk stukje verband moet je betalen. Op som-

Emma Manuel

mige plaatsen moet je tegenwoordig zelfs betalen telkens je het toilet gebruikt! Enkel de in- en uitgang van het ziekenhuis zijn gratis. Ik ken een ziekenhuis dat een soort cel heeft waar ze patiënten opsluiten als ze niet kunnen betalen. Daarnaast is er veel te weinig personeel om iedereen te behandelen. Idealiter zou één verpleegster 15 à 20 patiënten per dag verzorgen, maar in de praktijk is ze vaak verantwoordelijk voor 80 tot 100 zieken. Dat betekent dat het personeel heel vaak onbetaald overuren draait. En hun salaris is sowieso al veel te laag om mee rond te komen: gemiddeld verdient een verpleegster 261 euro per maand. Verder zijn de werkomstandigheden onveilig. In sommige ziekenhuizen hergebruiken ze injectie-naalden. Hierdoor worden veel verpleegsters besmet met HIV of andere ziekten. Soms werken de patiënten hun frustraties op ons uit. Ook op dat vlak is dit gevaarlijk werk. Als je je dan ook nog eens aansluit bij de vakbond, loop je nog meer risico's, zoals ontslag."

Zonde

De lage lonen in de gezondheidssector drijven verpleegsters naar andere oorden. Meer dan 8 op 10 Filipijnse verpleegkundigen zijn aan de slag in het buitenland. De regering promoot zelfs deze 'braindrain'. Emma wordt er wat moedeloos van: "Onze overheid sluit akkoorden met andere landen om Filipijnse verpleegsters aan te werven. Ze verdient er zelfs geld aan! Geld dat uiteraard niet aan de eigen gezondheidszorg wordt besteed, maar aan de

afbetaling van de staatsschuld. En nochtans hebben we zo'n goed opgeleide mensen. Maar liefst honderdduizend verpleegsters zijn werkloos in eigen land. En we hebben ze nodig! Maar er is geen budget om ze aan te werven. Het is zo'n zonde...!"

Grootste overwinning

Ik vraag Emma naar de verwezenlijkingen van AHW de voorbije jaren. "Er zijn er veel", glimlacht ze, "we liggen aan de basis van wetten die gezondheidswerkers beschermen, een resultaat van media-acties en ons politiek lobbywerk in het parlement. We voerden met succes campagne voor loonsverhogingen en het behoud van extralegale voordelen. Werknemers bewust maken van hun rechten, dat is de grootste overwinning voor mij", voegt Emma er vurig aan toe. "We ontwikkelden hiervoor een goed vormingsprogramma. Gezondheidswerkers zijn door de band eerder passief. Wij maken hen bewust van hun rechten en vechten voor de naleving ervan."

Claudine Najera - Jaklien Broekx

Foto's: Nana Buxani

De AHW is al meer dan 10 jaar een gerespecteerde partnerorganisatie van Wereldsolidariteit en LBC-NVK. Op 8 maart 2012 – Internationale Vrouwendag – organiseert KAV een grote krokusverkoop t.v.v de AHW.